

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3375/2020. (X. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.628/2018/10. számú ítéletével összefüggésben – a villamos energia rendszerhasználati díjakról és alkalmazásuk szabályairól szóló 4/2013. (X. 16.) MEKH rendelet 2. melléklet 2.2.9. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és a konkrét ügyben alkalmazásának kizárására irányuló, valamint a villamos energia rendszerhasználati díjak, csatlakozási díjak és külön díjak alkalmazási szabályairól szóló 10/2016. (XI. 14.) MEKH rendelet 17. § (11) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.628/2018/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az alkotmányjogi panasz előterjesztője jogi képviselője (Dr. Tausz Judit Ügyvédi Iroda) útján 2020. január 3. napján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a villamos energia rendszerhasználati díjakról és alkalmazásuk szabályairól szóló 4/2013. (X. 16.) MEKH rendelet (a továbbiakban: Rendelet 1.) 2. melléklet 2.2.9. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és a konkrét ügyben alkalmazásának kizárását, valamint a villamos energia rendszerhasználati díjak, csatlakozási díjak és külön díjak alkalmazási szabályairól szóló 10/2016. (XI. 14.) MEKH rendelet (a továbbiakban: Rendelet 2.) 17. § (11) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perben megállapított tényállás szerint az indítványozó (az alapügyben: felperes) mint felhasználó és az alperesi beavatkozó mint engedélyes között létrejött hálózathasználati szerződés szerint az indítványozó üzemi betáplálásra és tartalék betáplálásra is egyaránt 600-600 kW lekötött teljesítményt igényelt, amely az indítványozó kérelmére az üzemi betáplálás során igénybe vett lekötött teljesítmény 710 kW-ra, míg a tartalék betáplálás során igénybe vett lekötött teljesítmény 1 kW-ra változott. A beavatkozó közép feszültségű, közcélú villamos energia hálózaton kábelhiba miatt üzemzavar történt, ehhez kapcsolódóan az indítványozó a kiesett villamos energia pótlására tartalék betáplálást vett igénybe, amely az 1 kW lekötött teljesítményt 328 kW-al túllépte. Egy másik alkalommal zárlatos kábelszakasz miatt szintén kiesett az indítványozót ellátó transzformátor állomás és az indítványozó a tartalék betáplálás alatt a lekötött teljesítményt 164 kW teljesítménnyel túllépte. A beavatkozó a tartalék betáplálást érintő, rendszerhasználatból eredő díjtételeket egy összegben kiszámlázta.
- [3] Az indítványozó a számlázás jogalapját vitatva panaszt nyújtott be a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatalhoz, amely azt a 2017. január 30-án kelt FVFO-2017/192-4. számú határozatában elutasította.
- [4] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2017. október 31-én kelt 6.K.31.344/2017/12. számú ítéletével a fenti határozatot hatályon kívül helyezte és a hatóságot új eljárásra kötelezte. Kiemelte, hogy a Rendelet 1. 2.2.9.–2.2.11. pontjai nem tartalmazzák azt az esetet, amikor egy előre nem látható üzemzavar okán történik a rendszerhasználó részéről a lekötött teljesítmény túllépése. Az előzetesen nem engedélyezett túllépés esetén kiszámlázott teljesítménydíj egyfajta szankció, ezért az önhibán kívül bekövetkező túllépésért az engedélyes nem követelhet díjazást.
- [5] A Fővárosi Törvényszék a 2018. február 21-én kelt, 10.Kf.650.108/2017/7. számú jogerős ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A jogerős ítélet szerint a Rendelet 1. melléklete 2.2.9. pontja értelmében a nem engedélyezett túllépésre megállapított díjtételek olyan esetre vonatkoztathatók, amikor az engedély megkérése nem ütközik akadályba, ezért amennyiben az engedélyezési eljárás lefolytatása nem biztosított, a fenti díj nem szabható ki.

- [6] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2019. október 2-án kelt, Kfv.VI.37.628/2018/10. számú ítéletében a Fővárosi Törvényszék 10.Kf.650.108/2017/7. számú ítéletét hatályon kívül helyezte, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.31.344/2017/12. számú ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. A Kúria ítélete indokolásában megállapította, hogy a másodfokú bíróság a helyesen és törvényesen megállapított tényállásból nem helytálló következtetést vont le. Az ítélet rögzítette, hogy a Rendelet 1. 2. melléklet 2.2.9. pontja értelmében a lekötött teljesítmény nem engedélyezett túllépése esetén a rendszerhasználó a túllépés minden megkezdett kW-jára havonta a Hivatal által megállapított éves teljesítménydíj $\frac{1}{4}$ részének megfelelő teljesítménydíjat köteles fizetni. A Kúria hangsúlyozta, hogy a perbeli jogviszony eldöntésére szolgáló jogszabályok alapján egyértelmű, hogy a rendszerhasználó felelőssége a teljesítménytúllépésért pontosan szabályozott, nincs jelentősége annak, hogy a rendszerhasználónak lehetősége lett volna-e a túllépés engedélyezésére irányuló kérelmet benyújtani az elosztó felé. Az elosztó a lekötött teljesítmény rendszerhasználó általi túllépése esetén jogosult az ebből eredő díjtételeket kiszámlázni, a teljesítménydíj mértéke pedig kizárólag attól függ, hogy a rendszerhasználó a túllépést az elosztónak előzetesen bejelentette, avagy nem. A Kúria utalt arra is, hogy az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési alapelv nem ad lehetőséget arra, hogy a jogalkalmazó olyan feltétel bekövetkeztéhez kapcsolja a jogszabály alkalmazását, amelyet az adott jogszabály nem tartalmaz.
- [7] Az indítványozó szerint a Rendelet 1. kifogásolt rendelkezésének alaptörvény-ellenessége abban áll, hogy joghézagot tartalmaz arra az esetre, amikor a fogyasztónak eleve nincs lehetősége arra, hogy az engedélyezési eljárást megindítsa, mivel az esetleges teljesítménytúllépésre okot adó körülményről nem tudhat, mert annak bekövetkezése neki fel nem róható érdekkörén kívül esik. A sérelmezett rendelkezés nem tartalmaz arra vonatkozó rendelkezést, hogy a fogyasztó milyen eljárás keretében tudja bizonyítani, hogy a teljesítménytúllépésre nem neki, hanem az elosztónak felróható okból került sor, ezért sérül a fogyasztó Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való joga.
- [8] Az indítványozó szerint ugyanezen indokok miatt alaptörvény-ellenes a Rendelet 2. 17. § (11) bekezdése is, amelyet az indítványozó esetében még nem alkalmaztak, de valamennyi jövőbeni azonos esetben sérteni fogja a felhasználó tisztességes eljáráshoz való jogát, mivel tartalmilag megegyezik a Rendelet 1. kifogásolt szabállyal.
- [9] Az Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívását követően az indítványozó kiegészítette alkotmányjogi panaszát. Fenntartotta az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott kérelmét, és kiegészítette azt azzal a kérelemmel, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Kfv.VI.37.628/2018/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. §-a alapján semmisítse meg azt. Az indítványozó előadta, hogy a Kúria nem biztosította azt, hogy az indítványozó egy tisztességes eljárás keretében bizonyíthassa, hogy a teljesítménytúllépésre az indítványozó érdekkörén kívül eső okból került sor, ezáltal pedig megfosztotta a lehetőségtől, hogy a pótdíj jogalapját vitassa. Egyúttal azt is kifogásolta, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta a szabályozásban mutatkozó joghézagot, illetve a kifogásolt rendelkezést kiterjesztően értelmezte azzal, hogy a pótdíjra vonatkozó rendelkezést objektív szabályként kezelte. Mindezzel megsértette az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [11] 2.1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt vizsgálta, amelyben az indítványozó a Rendelet 1. 2. melléklet 2.2.9. pontját, valamint a Rendelet 2. 17. § (11) bekezdését kifogásolta.
- [12] Az indítványozó Rendelet 1. 2. melléklet 2.2.9. pontja alaptörvény-ellenességét azzal az indokolással állította, hogy hiányoznak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog olyan garanciális feltételei, amelyek lehetőséget biztosítanak a fogyasztónak annak bizonyítására, hogy az elosztó érdekkörébe tartozó okra vezethető vissza a teljesítménytúllépés.
- [13] Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a Rendelet 2. 44. § (3) bekezdés a) pontja 2017. január 1-től hatályon kívül helyezte a Rendelet 1. kifogásolt rendelkezését. Az Abtv. 41. § azonban lehetőséget ad arra, hogy az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, ha a jogszabályt a konkrét esetben még alkalmazni kellene. Bár a Rendelet 1. 2. melléklet 2.2.9. pontját az alkotmányjogi panasz

alapjául szolgáló eljárásban a közigazgatási hatóság és az eljáró bíróságok alkalmazták, az indítványozó – a fent kifejtettek szerint – a Rendelet 1. szabályozásának hiányosságára hivatkozással állította a kifogásolt jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét.

- [14] Az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását, továbbá az Abtv. 46. § (3) bekezdése az Alaptörvény szabályozásából eredő, és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelmények megállapítását nem önálló eljárásokként, hanem az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményekként szabályozza. Ebből következik, hogy külön mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására, illetve alkotmányos követelmény kimondására irányuló indítvány előterjesztésére – az Abtv. hatálybalépése, 2012. január 1. óta – nincs jogszabályi lehetőség [lásd: 3017/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [50]; 3009/2014. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [2]; 3052/2015. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [13]; 3217/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [16]; 3257/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [29]].
- [15] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza azt, hogy az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható egyik lehetséges jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására az indítványozó nem jogosult.
- [16] 2.2. Az indítványozó a Rendelet 2. 17. § (11) bekezdése alaptörvény-ellenességét is állította, ugyanakkor indítványában azt is rögzítette, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezést vele szemben nem alkalmazták.
- [17] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a következetes gyakorlata alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti panasz elengedhetetlen feltétele, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezést a bíróság az indítványozó egyedi ügyében alkalmazza [3072/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [8]; 3291/2019. (XI. 5.) AB végzés, Indokolás [14]; 3022/2020. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [18] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz érdemben nem bírálható el sem a Rendelet 1. 2. melléklet 2.2.9. pontja, sem a Rendelet 2. 17. § (11) bekezdése tekintetében, mivel nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h* pontja alapján visszautasította.
- [19] 2.3. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett indítványelem vizsgálatát végezte el a Kúria támadott döntése tekintetében.
- [20] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [21] Az indítványozó a Kúria Kfv.VI.37.628/2018/10. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben állította. Az indítványozó szerint a Kúria nem biztosította azt, hogy az indítványozó egy tisztességes eljárás keretében bizonyíthassa, hogy a teljesítménytúllépésre az indítványozó érdekkörén kívül eső okból került sor. Ugyanakkor azt is állította, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta a szabályozásban mutatkozó joghézagot, illetve kiterjesztően értelmezte a Rendelet 1. 2.2.9. pontját azzal, hogy a pótdíjra vonatkozó rendelkezést objektív szabályként kezelte.
- [22] Tekintettel arra, hogy a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perben a tényállás megállapítása és az irányadó jogszabályok alapján való értékelése kizárólag az arra illetékes bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az indítványozó a konkrét ügyben hivatkozott-e olyan eljárásjogi garanciák sérelmére, amelyek alapot adhatnak az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálására.
- [23] Az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben rámutatott arra, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog alapvetően a hatóságokkal szemben rögzíti, hogy részrehajlás nélkül, tisztességes módon és észszerű határidőn belül intézzék az ügyeket, vagyis a hatósági jogalkalmazással szemben támaszt alkotmányos feltételeket; arra alkotmányjogi panasz akkor alapítható, ha a sérelmesnek vélt bírósági eljárás közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt zajlott [7/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [30]–[31]]. A villamos energia rendszerhasználati díjának, így a lekötött teljesítmény nem engedélyezett túllépése esetén az ebből eredő díjtétel megállapítása hatósági eljárásban történt ugyan, de az indítványozó a hatósági eljárással összefüggésben nem eljárási garanciák sérelmére, hanem anyagi jogi jogszabály hiányára hivatkozott.
- [24] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot biztosítja. A 2/2017. (II. 10.) AB határozatában az Alkotmánybíróság leszögezte, hogy „[a] tisztességes eljáráshoz való jog több

garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye.” {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]}

- [25] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben megállapította: annak eldöntése, hogy a lekötött teljesítmény túllépése esetén a keresetlevél benyújtásakor hatályos rendelkezések alapján volt-e lehetőség a rendszerhasználó közrehatásának vagy annak hiányának értékelésére, és ennek következtében helyt adott-e a közigazgatási határozat felülvizsgálata tárgyában előterjesztett keresetnek, kizárólag anyagi jogi szabályokon alapul.
- [26] Az indítványozó tehát nem hivatkozott olyan eljárásjogi garanciák sérelmére (pl. indokolás hiánya, észszerű idő követelménye), amelyek alapot adhatnának az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálására. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a Kúria döntésével, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ebből következően az indítvány nem tartalmaz sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [27] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt, vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}
- [28] Tekintettel arra, hogy az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, az Alkotmánybíróság – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján – azt is visszautasította.

Budapest, 2020. október 6.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/93/2020.

• • •